

För signering - Verksamhetsberättelse 2024

Signerad text:

Jag har läst och förstår innehållet i PDF-filen (1) och samtycker och godkänner allt som avtalas däri, som om jag skrivit under en fysisk utskrift av PDF-filen (1):

(1) Avser PDF-fil enligt följande

Namn: Verksamhetsberättelse 2024.pdf

Storlek: 552023 byte

Hashvärde SHA256:

f7cd6202fd23d86f264f8aa6d5cef7b5ae786aa8f388b5a35887c395990c3ff6

*Originalfilen och signaturerna är bifogade som bilagor till denna PDF.
För att öppna bilagorna kan en dedikerad PDF-läsare krävas.*

Signerat av 13:

MOHAMUD FAAAAH FAAAAH

Signerat med BankID 2025-03-24 08:59 Ref: 0195c729-a3d1-7dbe-b2a9-b1c7e970c46d

IRENE OSKARSSON

Signerat med BankID 2025-03-24 09:03 Ref: 0195c72d-24a3-7f85-8e3e-00a44e25a00b

HELENA DALSTRÖM

Signerat med BankID 2025-03-24 09:08 Ref: 0195c731-d0a9-7906-b415-2fdda417a707

LARS VESTERLUND

Signerat med BankID 2025-03-24 09:34 Ref: 0195c749-42ab-725f-b2b7-1f3690d43bde

Jenny Maria Breslin

Signerat med BankID 2025-03-24 09:51 Ref: 0195c759-5bb0-7aab-9c40-cbabad558452

Claes Peter Eklund

Signerat med BankID 2025-03-24 09:53 Ref: 0195c75b-43ea-7dcb-86c9-94f9adbe10ec

WERONICA STÅLERED

Signerat med BankID 2025-03-24 10:10 Ref: 0195c76a-6c5d-7d83-ac10-037fb3d60909

Johan Rikard Granberg

Signerat med BankID 2025-03-24 10:17 Ref: 0195c771-8fe3-7054-8b6f-e2bc4fbf3bc6

KARIN TORSTENSSON

Signerat med BankID 2025-03-24 16:24 Ref: 0195c8c1-3888-7b43-9bc1-9147a1ccde3b

Erik Anders Eriksson

Signerat med BankID 2025-03-24 19:29 Ref: 0195c96a-5489-764c-8054-3a1ece86e271

MAGNUS STRÖMBERG

Signerat med BankID 2025-03-24 21:31 Ref: 0195c9da-4829-7755-8edd-4cbaf766f47f

Nils Peter Jansson

Signerat med BankID 2025-03-25 15:10 Ref: 0195cda3-f98b-7bd4-a0dd-26a28088289e

Anna Emilia Rapp

Signerat med BankID 2025-03-26 13:07 Ref: 0195d259-7774-71a1-9700-6a4424ff7f49

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024 – FÖR ETT LAND I BALANS

RIKSORGANISATIONEN HELA SVERIGE SKA LEVA

FÖRORD

När vi blickar tillbaka på 2024 ser vi kraften i det lokala. Trebarnsmamman Victoria som via sitt engagemang för att rädda kvar skolan på Skaftö blivit ordförande för 700 medlemmar i ö-rådet – och nu leder vägen mot framtiden. Tioårige Melwin – hans kamp för en hockeyrink i Visträsk och starka kärlek till bygden. Föreningen i Råne älvdal – som inte verkar stoppas av något och driver allt från återvinning till bostadsprojekt.

Vi möter handlingskraften. Resultaten som uppstår när människor agerar tillsammans. Ett demokratiskt engagemang som motvikt till oron i världen och de algoritmer som verkar splittra oss som samhällen. Allt verkar möjligt!

Vi ser också utmaningarna. En demografisk utveckling som sätter press på välfärden i stora delar av Sveriges landsbygder. Behovet av omställning och stärkt krisberedskap. Politiska system som krampaktigt håller fast vid idén om att resurser ska koncentreras till platser där människor bor trångt.

Den där parallella närvaron av möjligheter och utmaningar syns tydligt i Landsbygdsbarometern från 2024. På landets ledande debattforum berättade vi under året om den utbredda känslan av att vara övergiven av staten, om det starka missnöjen med beslutsfattarna. Men också om den starka framtidstro och viljan att engagera sig i lokalsamhället.

Vi ser föreningar över hela landet som lokalt organiserar sig för att bidra till att bygga beredskap i hela landet. Vi ser också hur man går ihop och löser bostadsbrist genom att tillsammans bygga de bostäder som saknas. Man skapar lokala utvecklingsplaner och gör lokalekonomiska analyser för att kraftsamla för utveckling i bygden.

Vår nya verksamhetsstrategi från 2024 speglar betydelsen av att bygga förmåga att driva utveckling lokalt, men också vikten av att beslutsfattare bidrar med förutsättningar. Där lyfter vi betydelsen av framtidstro som en nödvändig ingrediens för både beslutsfattare och ideella krafter.

Och, känner du draget? Ett fönster står faktiskt på glänt. Det pågår en förnyelse av Sveriges landsbygdspolitik. Under våren 2026 kan vi förvänta oss förslag som på kort sikt ska göra skillnad, och mer långsiktiga som till exempel handlar om myndigheternas ansvar och fördelning av resurser. Det skingrar inte alla orosmoln, men kan bli en frisk fläkt för ett politikområde där luften stått stilla under senare år.

Vår vision är att hela Sverige ska leva och vi tror det sker bäst på många olika sätt, även om grundläggande förutsättningar som fungerande välfärd och infrastruktur behöver finnas på plats överallt. Vägarna framåt är också många – men klart är att vi behöver framsynta beslutsfattare och människor som Victoria, Melwin och innovatörerna i Råne älvdal

INNEHÅLL

FÖRORD.....	1
OM HELA SVERIGE SKA LEVA.....	3
LANDSBYGDSRIKSDAGEN 2024 – BALANS I EN NY TID	2
ÅRETS UTMÄRKELSER.....	3
NY STRATEGI TAR OSS FRAMÅT	5
LANDSBYGDSBAROMETERN 2024.....	6
VI PÅVERKAR LANDSBYGDSPOLITIKEN.....	7
INFRASTRUKTUR OCH DIGITALISERING	8
SERVICE I SAMVERKAN.....	9
BO I HELA LANDET.....	10
KULTUR OCH FRITID	12
HÅLLBARA BYGDER.....	14
GEMENSKAP BYGGER BEREDSKAP	15
REGIONAL UTVECKLING I HELA SVERIGE.....	16
INTERNATIONELLT SAMARBETE	17
ORGANISATION.....	19
SAMMANFATTNING	22

OM HELA SVERIGE SKA LEVA

Vi verkar för goda villkor i hela landet, en god landsbygdsutveckling och en god balans mellan land och stad.

Föreningen ska stärka lokala utvecklingsgrupper och andra medlemmar, som har lokal utveckling och landsbygdsutveckling till uppgift, för att Hela Sverige ska leva. Verksamheten ska ge en socialt, miljömässigt och ekonomisk hållbar utveckling i hela landet.

Hela Sverige ska leva arbetar ur ett lokalt perspektiv genom att stärka samverkan mellan lokala utvecklingsgrupper, medlemsorganisationer, kommun- och länsavdelningar samt myndigheter, organisationer och andra intressenter.

Hela Sverige ska leva arbetar nationellt och internationellt för att stimulera erfarenhetsutbyte, sprida goda exempel, lyfta frågor som är viktiga för landsbygden och bidra med kunskap i kommittéer och expertgrupper.

LANDSBYGDSRIKSDAGEN 2024 – BALANS I EN NY TID

Årets största aktivitet var att genomföra Landsbygdsriksdagen i Sörmland. Landsbygdsriksdagen är en av de viktigaste mötesplatserna där många typer av aktörer möts för att diskutera landsbygdsfrågor. Den är en självklar plattform för politiker, myndigheter och organisationer som vill bidra till ett land i balans. 24–26 maj möttes 700 deltagare på Rosvalla Arena, men långt fler engagerades och involverades i evenemanget på olika sätt.

Vi genomförde 18 inspirationsresor över hela Sörmland. Teman för resorna var: Hållbar ortsutveckling, mat och dryck i Sörmland, bostäder, Sörmland – jakt och vilt, hållbart entreprenörskap, Sörmlands framtid – unga, Sörmlands kultur och historia, energi, digitalisering, friluftsliv. 110 besöksmål besöktes av de 500 resenärerna. För att fler skulle kunna uppleva resorna skrevs också en bok, *Sörmland tillsammans*, som fångar resornas teman och höjdpunkter.

Under dagarna genomförde våra samarbetspartners 35 seminarier i tre pass. Teman under seminarierna var hållbarhet och omställning, digitalisering, ungas inkludering, platsutveckling, beredskap, lokal utveckling, finansiering, boende, innovation, politik och påverkan, skogsbruk, skola och service.

I programmet fick vi ta del av intressanta föreläsningar: Sverker Sörlin om vikten av att veta tillsammans och framtid. Seema-Arora Jonsson om rättvisa och hållbar utveckling, Gissur Erlingsson om polarisering mellan stad och land, Katarina Graffman om samtiden och hur den påverkar landsbygder. Josefin Heed om Hela Sveriges Landsbygdsbarometer, avslutning med samtal om EU:s betydelse för oss och ett samtal med politiker inför det stundande EU-val.

Vi hade drygt 40 utställare, däribland våra medlemsorganisationer och andra samarbetspartners.

Under de tre dagarna serverades det 7000 portioner sörmländsk mat från 150 leverantörer. Vi hade en hög ambition att servera riktigt lokal mat, som vi nådde genom ovärderlig hjälp av kockarna Maria Printz Emond och Jonas Hammar, som tillsammans med Sörmlands matkluster och en god samordning mellan matleverantörer gjorde detta möjligt.

Vi tog också del av ett digert kulturprogram genom invigningen på Nyköpingshus och den sedvanliga bankettmiddagen på lördag kväll. Slutet av året inleddes med arbetet inför nästa Landsbygdsriksdagen i Västerbotten 29-31 maj 2026.

ÅRETS UTMÄRKELSER

Årets grupp – Råne Älvdals ekonomiska förening

Råne Älvdals Ekonomiska Förening (RÅEK) trotsar alla föreställningar om var utveckling sker. Och hur utveckling sker. Med unik bredd, oöverträffad uthållighet och kreativa lösningar driver de allt från återvinningscentral till boendeutveckling. Nu får föreningen pris för sitt engagemang och arbete.

– Med mod, kreativitet och i föredömlig samverkan med såväl kommun som boende och näringsliv löser man utmaningar som för många hade varit omöjliga. Som de säger själva ”vi ger oss inte förrän vi hittar en lösning” – och det på allt från skola till återvinning. Fantastiskt, säger Terese Bengard, verksamhetschef på Hela Sverige ska leva.

En av många kreativa lösningar är STL-minibussen (smarta-transport-lösningar) som bland annat bidrar till att fler barn kan ta sig till ortens skola. Och skolans betydelse är man väl medveten om – utan skola stannar bygden. Just därför är ett av föreningens mål ökad inflyttning – både genom nybyggnation och inventering av ödehus.

Årets kommun – Bergs kommun

I Bergs kommun i Jämtlands län bor två tredjedelar av befolkningen utanför tätorterna. Ändå ses inte gleheten som ett problem – utan som möjlighet. Nu utses Berg till Årets kommun av Hela Sverige ska leva.

Att öka möjligheten för fler att bo på landsbygden är en ödesfråga för att få levande byar utanför tätorterna – och inte minst ett måste för att behålla service som skola. Trots sin stora geografiska storlek och sin relativt lilla befolkning om 7200 invånare, har Bergs kommun satsat stort på dialog med sina invånare. Genom att ha regelbundna byadialoger, frukost- och näringslivsträffar på sju olika platser skapar man en närhet till sin befolkning och näringslivet.

– Vår kommun består av mestadels landsbygd, så landsbygden är vårt naturliga fokus och relationen till de som bor i våra bygder är otroligt viktig. Inte minst eftersom kommunen är geografiskt stor och det är viktigt att vi förstår hur beslut påverkar de olika områdena, säger Therese Kärngård, kommunstyrelsens ordförande i Berg.



Årets landsbygdsutvecklare – Stig Wass

Stig Wass ser möjligheter där andra ser problem – och har vänt utvecklingen i bygden Gesunda i Dalarna. Nu utses han till Årets Landsbygdsutvecklare av Hela Sverige ska leva.

Att öka möjligheten för fler att bo på landsbygden är en ödesfråga för att få levande byar utanför tätorterna. Att tänka utanför boxen är ofta ett måste för att hitta lösningar. I Gesunda i Dalarna har Stig Wass drivit arbetet för att ge bystugan nytt liv genom renovering till flera lägenheter, och för att förvandla den näst intill övergivna församlingslokalen till en uppskattad mötesplats för äldre.

– Nästa steg är att få till boende för äldre nära centrum. Det gör det bättre, tryggare och mer socialt när människor blir äldre, samtidigt som det frigör hus till barnfamiljer som kan flytta in. Ett måste för att bygden ska utvecklas och få nytt driv, säger Stig.

Årets landsbygdsutvecklare - Victoria Pettersson

När skolan på ön hotades blev Skaftöbon Victoria Pettersson ur sin trygghetszon. Frågan är om hon någonsin kommer att gå tillbaka. Några år senare är skolan räddad, ön har en egen podd och Victoria är ordförande för 700 medlemmar. Nu prisas hon för sitt engagemang och driv.

Att öka möjligheten för fler att bo på landsbygden är en ödesfråga för att få levande byar utanför tätorterna – och inte minst ett måste för att behålla service som skola. För trebarnsmamman och barnmorskan Victoria Pettersson är fler boende året runt på ön Skaftö ett solklart mål – och hon jobbar med det på alla tänkbara sätt.

– Att få fler att se Skaftö som mer än ett sommarparadis är ett måste för att ön ska kunna utvecklas. Det är ett stort uppdrag att försöka få en plats att bli sitt bästa, men jag är övertygad om att fler kan bli skärgårdslovers året om, säger Victoria

NY STRATEGI TAR OSS FRAMÅT

Året avslutades med goda nyheter – Hela Sverige ska leva beviljades ett nytt treårigt anslag av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Anslaget ger oss möjlighet att göra verklighet av den treåriga framtidsstrategin med tillhörande verksamhetsplan som vi antog på höstmötet 2024.

Strategin sätter Hela Sverige ska leva och landsbygderna i ett tydligt framtidsperspektiv. Vi ska bidra till handlingskraft i bygder och beslutsrum samt svara upp mot ett nationellt behov av livskraftiga civilsamhällen i våra landsbygder. Strategin är en del av arbetet med den långsiktiga visionen om att hela Sverige ska leva. Tre målområden pekas ut; ökad förmåga, bättre förutsättningar och stärkt framtidstro. I verksamhetsplanen operationaliseras målen till:

- Att stärka de lokala utvecklingsgruppernas kapacitet och förmåga att driva förändring, för att skapa levande lokalsamhällen och resilienta landsbygder.
- Att skapa bättre förutsättningar för utveckling i landsbygder genom att öka beslutsfattareshänsynstagande till lokala behov och platsbaserade förutsättningar.
- Att stärka framtidstron för landsbygdernas potential i samhället, för att skapa mer långsiktiga beslut och dynamisk utveckling.

Resan mot framtiden kräver att vi tänker nytt - bryter med det invanda och utmanar rådande strukturer. Samtidigt ska vi ta vara på den kunskap, kontinuitet och samlande kraft som Hela Sverige ska leva står för sedan flera årtionden. Behovet är inte unikt för Hela Sverige ska leva utan finns inom många samhällsområden och typer av organisationer. Mod och nyfikenhet blir viktiga ledord. Men också förmågan att utforska morgondagens frågor redan idag. Med denna framtidsstrategi lyfter vi blicken mot 2040 och vad vi tillsammans kan åstadkomma.

LANDSBYGDSBAROMETERN 2024 - UNDERKÄNT FÖR BESLUTFATTARNA

Landsbygdsbarometern 2024 var ett nytt initiativ, där vi gjorde en undersökning riktad till landsbygdsbor. Undersökningen visade att landsbygdsborna upplever att beslutsfattare inte tar hänsyn till dem. Sämst betyg får EU och den nationella nivån, med tydliga skillnader jämfört med den regionala och kommunala nivån. Mönstret ser likadant ut oavsett om de som svarat uppfattar att de står till vänster, i mitten eller till höger i politiken. Likheter är också mycket stora mellan kvinnor och män. Bilden av missnöje förstärks av uppfattningen om hur resurser fördelas mellan landsbygder och städer, samt i en upplevelse av att staten har övergivit landsbygderna. Samtidigt menar ungefär hälften av de som svarat att de inte heller kan förvänta sig samma servicenivå som stadsbor.

Framtidstro & handlingskraft

Parallellt med det missnöje landsbygdsborna ger uttryck för framträder en bild av annan karaktär – som präglas av ansvars känsla, handlingskraft och framtidstro. Landsbygdsvaljarna lägger inte allt ansvar på politikerna. Det finns en kraftig majoritet för uppfattningen att a) de själva har ett ansvar för att utveckla platsen där de bor, b) att man ska engagera sig i lokala organisationer och c) att man ska ta egna initiativ och inte vänta på staten för att lösa problem. Tre av fyra landsbygdsbor känner framtidstro för platsen där de bor.

Sjukvård är den viktigaste frågan lokalt och nationellt

När landsbygdsbor svarar på vilken fråga som är viktigast för platsen där de bor hamnar *Sjukvård* i topp, följt av *Skola/ barnomsorg*. Det finns tydliga skillnader i vilka frågor de anser är viktiga för Sverige och vilka frågor som är viktiga för platsen där de bor. *Lag och ordning, Miljö och klimat* samt *Försvar och beredskap* prioriteras högre som nationell fråga än som lokal fråga. *Skola och barnomsorg, Infrastruktur och resande* samt *Skog/jordbruk* prioriteras högre i det lokala perspektivet.

Stor enighet över partigränser

Det finns en stor enighet över partigränserna när det gäller vilka som är de viktigaste frågorna lokalt, samt vilka politiska förslag man prioriterar. Lokalt är även skillnaderna små mellan män och kvinnor. 54 procent av högersympatisörerna prioriterar sänkt pris på drivmedel som ett av de tre bästa politiska förslagen, medan motsvarande siffra för vänstersympatisörerna är 24 procent. Det är den största skillnaden mellan respondenter och höger respektive vänster. När det gäller de politiska förslagen *Stoppa nedläggning av skolor i landsbygder, Rusta upp och bygg vägar, järnvägar och cykelbanor i landsbygder, Tvinga myndigheter att ta hänsyn till landsbygders förutsättningar* samt *Ekonomiskt stöd till service i landsbygder (livsmedel, apotek m.m.)* skiljer det i inget fall mer än fyra procentenheter mellan vänster- och högersympatisörer.

VI PÅVERKAR LANDSBYGDSPOLITIKEN

Just nu pågår två utredningar om framtiden för Sveriges landsbygder, och vi har representation i båda processerna.

Utredningarna gäller Sveriges nationella landsbygdspolitik och den regionala utvecklingspolitiken. Det är två så kallade politikområden med liknande mål; att vi ska ha livskraftiga landsbygder och en hållbar utveckling i hela landet. Inom landsbygdspolitik är typiska insatser pengar till vägar, bredbandsutbyggnad och lanthandlare. Inom den regionala utvecklingspolitiken är typiska insatser stöd till företag, innovation (ofta runt de större universiteten) och kompetensförsörjning. Gemensamt är att de båda politikområdena genomförs av många tillsammans – som civilsamhälle, näringslivsorganisationer, kommuner, regioner och myndigheter – med pengar från många olika plånböcker.

Svesam – utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling

I juli 2024 meddelade regeringen att de tillsätter en utredning om framtidens regionala utvecklingspolitik och landsbygdspolitik. Själva arbetet började i september 2024 och ska vara klart senast den 1 juni 2026. I utredningen finns Klas Fritzson med som en av experterna.

Den senaste regionalpolitiska utredningen är från 1999 och sedan dess har världen förändrats. Globaliseringen har djupnat och digitaliseringen skenat. Behovet av omställning har blivit allt tydligare. Och under de senaste åren har krig och oro kommit oss nära. En viktig uppgift för den nya utredningen är att analysera hur den typen av förändringar påverkar olika delar av landet. En annan viktig fråga är att lägga fram förslag på om vi ska ha både en landsbygdspolitik och en regional utvecklingspolitik, eller om de båda politikområdena ska slås ihop.

Översyn av landsbygdspolitik

Sedan ett år tillbaka pågår också en översyn av den nationella landsbygdspolitik som riksdagen beslutade om 2018. Formellt sett är det ingen utredning, utan arbetet drivs som ett internt projekt inom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Ambitionen är att lägga fram en proposition (förslag till riksdagen) under 2026. Till översynen finns en referensgrupp med civilsamhällesorganisationer, där Hela Sverige ska leva representeras av ordförande Irene Oskarsson.

INFRASTRUKTUR OCH DIGITALISERING

Vi påverkar infrastrukturplaneringen

Den 15 april lämnade vi vårt remissvar på *Trafikverkets inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037*. I svaret fokuserade vi på de delar av inriktningsunderlaget som berör villkoren för att leva, bo och verka i hela landet. I svaret lyfter vi att tillgänglighet behöver väga tyngre i bedömningarna, nu är det för stort fokus på samhällsekonomisk lönsamhet. Detta missgynnar investeringar i platser med mindre och glesare befolkning. Landsbygdsperspektivet i Trafikverkets underlag anser vi vara bristfälligt, till exempel definieras inte begreppet landsbygd. Ytterligare en brist är att befolkningsprognoserna som ligger till grund för underlaget är inte tillräckligt uppdaterade, och leder därför till fel prioriteringar. Slutligen lyfter vi också att många olika trafikslag behövs för fungerande landsbygder – inte bara bilar. Även landsbygdsbor går, cyklar och åker tåg och buss – även om resan många gånger påbörjas i bil.

Bredband och byanät

Hela Sverige ska leva är en samarbetspartner till Byanätsforum och är en del av föreningen Byanätsforum ideell förening, dels genom representation i styrelsen, dels genom insatser i ett utvecklingsprojekt som drivs av föreningen. Byanätsforums mål är att stödja lokalt ägda bredbandsnät över hela Sverige. Genom vårt samarbete med Byanätsforum bidrar vi till att stötta landets bredbandsföreningar som står bakom en betydande del av landsbygders bredbandsinfrastruktur. Detta har under året skett genom att Byanätsforum har påverkat för bättre villkor, spridit kunskap om framtidssäkra nät, initierat lokala samarbeten och bidragit med stöd för förvaltning av byanäten.

”Vi upplever att många har glömt att man måste ut i leran och gräva för att alla ska få full nytta av digitaliseringen”

Byanätsforum arrangerade ett seminarium på Landsbygdsriksdagen, där man lyfte fiberföreningars viktiga roll i att bygga klart nätet på platser där det inte är lönsamt att bygga för kommersiella aktörer.

Vi är också representerade i Bredbandsforums styrgrupp där vi driver på för uppkoppling i hela landet, med robusta lösningar som ger bra täckning såväl i fredstid som i krigstid.

Bredbandsforum är en del av regeringens arbete med att uppfylla de nationella bredbandsmålen. Forumet samlar företag, myndigheter och intresseorganisationer och är en del av den nationella bredbandsstrategin. Bredbandsforum leds av det statsråd som har ansvar för digitaliseringsfrågor. Under året publicerade Bredbandsforum rapporten *Digital mobilitet för framtiden* där vikten av att tillföra finansiering för fortsatt utbyggnad av mobilt bredband i landsbygder lyfts.

SERVICE I SAMVERKAN

Serviceutveckling i landsbygder

Under året har Hela Sverige ska leva deltagit i *Centralt Samordningsforum för serviceutveckling i landsbygder*. Forumet är en viktig arena där myndigheter, organisationer och civilsamhället samverkar för att stärka den lokala servicen och skapa bättre förutsättningar för boende, företag och föreningar i hela landet. Forumet samordnas genom Tillväxtverket. Genom vår medverkan har vi lyft fram civilsamhällets behov av och betydelse för lokal service. Vi har betonat vikten av långsiktiga satsningar, samverkan mellan olika aktörer och flexibla stödformer som möjliggör service på landsbygden. Vi har också fått värdefulla insikter om pågående statliga insatser och har dialog med beslutsfattare om hur civilsamhället kan vara en aktiv del av lösningen.

Skolor i hela landet

Skolor är en av de viktigaste beståndsdelarna i landsbygdsutveckling och något som är en prioriterad fråga för oss och inom rörelsen - en symbol för framtidstro. Under 2024 har kansliet bidragit till lokala grupper genom stöttning och rådgivning via mejl och telefon. Vi har också medverkat vid bland annat ett webinarium om byskolor som arrangerades av Hela Sverige ska leva Jämtland och Studieförbundet Vuxenskolan, samt ett annat arrangerat av länsavdelningsnätverket Halva Sverige. Intresset för skolfrågan är stort och vi ser att vi bidrar genom det kunskapsunderlag som vi tillfört, samt genom att medverka i forum där de som vill rädda sina byskolor samlas. Genom att vi bidrar med kunskap, råd och kontakter ser vi att vi kan vara med och rädda byskolor, även om det stora arbetet görs på lokal nivå. Vi noterar att farhågorna inför potentiellt kommande skolnedläggningar är stora och ser att frågan behöver arbetas med även under kommande år.

BO I HELA LANDET

Rapport från Fyrbodal: Finansiering av bostäder i landsbygder

I många landsbygder behöver befolkningen öka för att man ska kunna behålla service som skola, lanthandel och räddningstjänst. Men det räcker inte att locka nya personer att flytta in, för ofta är alla hus redan upptagna. Det finns ett begränsat antal hus och det blir stor skillnad i bygdens invånarantal beroende på hur husen används. I hus där det för tjugo år sedan bodde barnfamiljer, bor nu föräldrarna kvar själva. På orter med stor besöksnäring kan en stor andel av husen användas som fritidshus, som är för dyra för platsens unga att köpa.

På andra orter, där huspriserna är låga, är det i stället svårt att få lån för att bygga nya hus, eftersom byggkostnaderna överstiger marknadsvärdet av det färdiga huset. För att lösa problemet med att finansiera bostadsbehovet i landsbygder tog Hela Sverige ska leva Fyrbodal initiativ till workshopen *Finansiering av boende på landsbygden*. Inbjudan gick till en mängd organisationer, bland annat bankledningar. Hela Sverige ska leva Fyrbodal fick i uppdrag av workshopdeltagarna att driva en fortsatt process och koordinera initiativ på området. Vi samarbetar med Egnahemsfabriken, Föreningen för Bygggemenskaper, Coompanion, Ekobanken och Mikrofonden.

Temagrupp bostäder

Temagruppen för bostäder har under året arbetat för att inspirera och coacha lokala grupper och förmedla vägar att driva bostadsprojekten vidare. Hela Sverige har byggt upp ett brett nätverk av aktörer som vi samarbetar med som Föreningen för Bygggemenskaper, Coompanion, Ekobanken med flera som vi samhandlar med. Även flera forskningsnätverk har vi kontakt med som arbetar med forskningsprojekt inom området, bland annat *Vision i norr*, men också inom nätverket som arbetar med *Idéburet och socialt byggande-konferensen*.

Under 2024 har gruppen vid ett antal tillfällen mött landsbygds- och bostadsdepartementet och diskuterat förutsättningarna för bostadsbyggande på landsbygden. Ett konkret resultat hittills är att stödet till Bygggemenskaper permanentas från den 1 januari 2025, och utvidgas och anpassas till landsbygdens behov till att även gälla parhus och även kan gälla de som arbetar för ”bygdenytta” i form av SVB-bolag.

Coompanion tog kontakt med oss om en satsning på att ta fram ett studiecirkelmateriale om bygggemenskaper. Materialet har arbetats fram under hösten 2024. Hela Sverige finns med i en enkel film på ca 25 minuter som är en del av studiematerialet tillsammans med bland annat forskningsrapporten ”Bostäder för och med ekonomiskt utsatta grupper” som var klar till landsbygdsriksdagen 2024 där forskare och praktiker, bland annat från Hela Sverige ska leva, och våra andra samarbetspartner var skribenter.

Under Landsbygdsriksdagen genomförde bostadsgruppen en workshop om bostadsbyggande på landsbygden med drygt 50 deltagare. Under hela året, men i synnerhet under hösten har vi haft löpande kontakt med individer och boendegrupper som varit intresserade av att komma igång

med bostadsprojekt. Det är en konsekvens av att vi under några år varit ute över hela Sverige och pratat bostäder och bristen på bostäder på landsbygden. Det som utmärker 2024 är att lokala grupper med olika konkreta ansatser att komma i gång med bostäder tar kontakt för att få hjälp. Under 2024 har flera startargrupper kommit i gång för att konkret få i gång olika bostadsprojekt.

Exempel på grupper som kommit i gång är:

- Trönö byggemenskap Söderhamn
- Slite byggemenskap Gotland med flera
- Jämsjö kooperativa hyresrätt Karlskrona
- Edits ängar byggemenskap Tanum
- Husaby Egnahemsområde, Tjörn
- Kvarsebo & Krokek, Norrköping
- Lynga byggemenskap, Okome, Falkenberg.

Rapport från Skaraborg – bygg fler bostäder i småorterna!

Hela Sverige ska leva Skaraborg gjorde en rapport om kommunernas bostadsplanering fem år framåt. Rapporten visar att en betydligt högre andel av planerat bostadsbyggande i Skaraborg måste ske i kommunernas småorter och på landsbygden. Bakgrunden är kommunernas gemensamma planering för en kraftig befolkningsökning; ”en attraktiv, robust och kompetensförsörjd region med 300 000 invånare”. Fler människor ska lockas flytta till Skaraborg. För det krävs många nya bostäder. Men kommunerna planerar alltför få bostäder i småorterna, trots att andelen boende i småorterna och landsbygden idag står för 30–60 % av befolkningen, i princip alla kommuner. Över 90 % av de nya bostäderna planeras i centralorterna.

KULTUR OCH FRITID

Debattartiklar – det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare

För att lyfta fram årets grupp, kommun och landsbygdsutvecklare skrev vi regionala debattartiklar, som från vecka 47 publiceras i nästan 20 tidningar. I artikeln lyfte vi att:

- Det ideella engagemanget bidrar till att fylla det tomrum som uppstår när offentliga aktörer drar sig tillbaka. Ibland genom att protestera och slåss mot kortsiktiga beslut. Ofta genom att bidra med lösningar så att skidbackar och skolor kan drivas vidare på nya sätt.
- Det ideella engagemanget bidrar med lösningar på vår tids utmaningar, och gör nästan existentiella frågor som krig och klimatomställning till något konkret som är möjligt att jobba med på bygdenivå. Visst, här finns nostalgi, men också en hög grad av nytänkande.
- Det ideella engagemanget bidrar med hopp, vilket i sin tur leder till ännu mer handling, nya idéer och en känsla av att allt är möjligt. Och i oroliga tider när vi söker efter mening i globala manifest eller en resa till Zanzibar – så finner vi den plötsligt i en nära gemenskap.

Kultur på Landsbygdsriksdagen

Under Landsbygdsriksdagen 2024 i Sörmland var kulturinslagen en viktig del av evenemanget. Med i programmet fanns Fredrik Lindström, känd språkvetare och författare, som fungerade som konferencier och bidrog med inslag om språk och dialekter. Vi hade också en konferenspoet i form av Linnea Huhta. Musikinslag genom bland annat Kentkören från Eskilstuna och Världsorkestern från Flen. Vi reste på en inspirationsresa som gav inblick i hur man med kultur och historia kan bidra till lokal utveckling i Sörmland. Vi fick smakprov i hur en korv med brödfestival kan se ut och den sörmländska matkulturen gick som en röd tråd genom dagarna. Genom att arbeta med film och fotografi gav vi ett ansikte till de människor som i civilsamhället är med att skapa kulturaktiviteter.

Vi påverkar folkbildningspolitiken

Den 6 december lämnade vi in vårt yttrande över betänkandet *Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildning i en ny tid (SOU 2024:42)*. I betänkandet redovisar Folkbildningsutredningen förslag som ska säkerställa en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av statsbidraget till folkbildningen samtidigt som folkbildningen ges de bästa förutsättningar att verka framöver. Hela Sveriges remissvar utgår från vår syn på folkbildning som föreningslivets infrastruktur, som redan nu lider av en växande underhållsskuld – inte minst i landsbygder. I yttrandet skriver vi:

Landsbygdernas lokala föreningsliv fyller viktiga samhällsnyttiga funktioner i vakuumet som det offentliga och marknaden lämnar efter sig, när verksamhet centraliseras i allt större utsträckning. Folkbildningen är föreningslivets infrastruktur, som redan nu lider av en växande

underhållsskuld. Vi ser med oro på att minskade resurser till studieförbund och folkhögskolor, samtidigt som allt pekar på att vi behöver växla upp arbetet med att utveckla Sveriges landsbygder. Folkbildning är en viktig del i det som byggt den sociala väv och det starka samhälle som finns i Sverige, som både fungerar i vardagen och kan växla upp när det är kris. Där vi ser att gemenskap bygger beredskap. Att upprätthålla det gynnar hela samhällets sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhet.

Forskning om platsens betydelse för ungas samhällsengagemang

Sedan 2020 medfinansierar vi en företagsdoktorand vid Företagsforsarskolan på Umeå universitet. Forskning om unga vuxnas politiska engagemang bidrar med kunskap av avgörande betydelse för utvecklingen och hållbarheten av demokratiska institutioner och samhällen. Det finns en stor kunskapslucka eftersom denna forskning baseras nästan uteslutande på erfarenheter i urbana områden. Kunskap om unga vuxnas politiska engagemang utanför storstadsmiljöer är nödvändig, eftersom landsbygdsinvånare i Sverige och andra länder upplever en nedmontering av centrala samhällsfunktioner och tjänster, och att deras levnadsvillkor inte tas på allvar. Det finns också skillnader i politiska åsikter, partistöd och förtroende för demokratiska institutioner mellan landsbygdsinvånare och stadsbor. I projektet undersöker doktoranden Maja Adolfsson hur unga vuxna på landsbygden förstår sin situation, sitt politiska agerande och sin förmåga att delta och påverka samhällets utveckling.

Under året har två artiklar blivit publicerade i vetenskapliga tidskrifter. Den första artikeln heter *Understanding how place is addressed in research on young people's political action: cases from sweden* i *Journal of Youth Studies*. Den andra artikeln har titeln *Place and youth political action: how place shapes political action in rural Sweden*, och publicerades i den akademiska tidskriften *Young – Nordic journal of Youth Research*.

HÅLLBARA BYGDER

Temagrupp Agenda 2030 i Hela Sverige – Inspiration för hållbar lokal utveckling

Temagruppen Agenda 2030 har som ambition att lyfta hållbarhetsfrågor och inspirera till hållbar lokal utveckling i Hela Sverige ska leva.

Tillsammans med Studieförbundet har gruppen arrangerat fyra webinarier med koppling till något av de 17 målen i Agenda 2030. Två tillfällen kring *klimatkommuner*, vad det är och exempel från Skellefteå och Olofström. I oktober handlade det om *Södertäljes livsmedelsstrategi för matsäkerhet och beredskap. Medborgarråd om klimatet* med deltagare från forskningsprojektet *Fairtrans* blev årets sista webinarium.

Gruppen har även tittat över de styrdokument som organisationen har och lämnat remissförslag på Hela Sveriges verksamhetsplan och strategi. Syftet var att ge hållbarhetsarbetet en mer framträdande roll.

Tillsammans med kansliet har gruppen byggt en undersida till riksorganisationens webbplats under Sakfrågor / Hållbarhet. Sidan heter "Agenda 2030 för en hållbar framtid". Där samlas framför allt inspelade webinarier och annan information i ämnet som kan vara relevant för en bredare grupp.

Temagruppen Agenda 2030 har under 2024 haft 12 digitala möten. Styrgruppen har bestått av Gunilla Almered Olsson, Lycke, Kungälv kommun, Ewa Overmeer, Latorp, Örebro kommun, Olle Persson, Lindefallet, Hudiksvalls kommun, Olof Nyström, Skälmershult, Olofströms kommun.

En rättvis klimatpolitik för hela landet

Sedan tre år tillbaka är Hela Sverige ska leva partner i forskningsprogrammet *Fairtrans*, där civilsamhället medverkar till att forma en ny rättvis klimatpolitik för ett fossilfritt samhälle. Ett av de perspektiv som Hela Sverige har fört in är en rättvis klimatpolitik mellan land och stad. Under året har vi deltagit i workshops och varit remissinstans till kunskapsunderlag som tagits fram i projektet. I april deltog vi genom Sigrid Larsson och Peter Eklund i workshopen *En rättvis och verksam klimatpolitik - vilka beslut behöver fattas?*.

Vid Landsbygdsriksdagen presenterade Fairtrans det nya demokratiska verktyget *medborgarråd om klimatet*. Medborgarrådet innebär att en grupp slumpvis utvalda medborgare får diskutera, identifiera och presentera genomtänkta och välinformerade förslag på hur Sverige kan ta sitt ansvar för att uppnå målen i Parisavtalet. Fairtrans presenterade också en undersökning av svenskarnas inställning till klimatet – ur ett landsbygdsperspektiv. Undersökningen visade att en majoritet av landsbygdsborna är beredda att stå bakom höjda drivmedelsskatter, förutsatt att låginkomstgrupper och landsbygdsbor kompenseras.

Fairtrans har sökt fortsatt finansiering, och om den beviljas kommer Hela Sverige ska leva fortsätta delta i Fairtrans genom att bidra med landsbygdsperspektiv på klimatpolitiken.

GEMENSKAP BYGGER BEREDSKAP

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps civilsamhällesråd

Hela Sverige ska leva är en av tio civilsamhällesorganisationer som är representerade i rådet.

Rådets syfte är att stärka civilsamhällets roll i frågor som rör krisberedskap och civilt försvar.

Under året har vi varit aktiva i flera arbetsgrupper, bland annat för att ta fram en avsiktsförklaring för rådet, och en annan som har tagit fram goda exempel på samverkan mellan kommun och det lokala civilsamhället i beredskapsfrågor.

Civilsamhällesforum och Folk och Försvar

Genom Forum för civilsamhället vill MSB stärka dialogen och samverkan med civilsamhället. Temat för årets träff som ägde rum den 28 november var försvarsvilja. Från Hela Sverige ska leva deltog vår ordförande Irene Oskarsson i ett panelsamtal med MSB:s nya generaldirektör Mikael Frisell samt experter från Försvarshögskolan och Försvarsdepartementet. Hela Sverige ska leva är medlemmar i Folk och försvar och deltog på konferensen i Sälen i januari.

Ny rapport - Beredskapsbygden 2.0

Att stärka krisberedskapen är en prioriterad fråga både nationellt och lokalt. Men hur går det till i praktiken? Under 2024 släpptes en ny rapport med handfasta råd för att ta fram beredskapsplaner på bygdenivå, framtagna av länsavdelningen i Kronoberg. *Beredskapsbygden* är ett studiematerial för dem som vill arbeta för att stärka beredskapen i sin bygd. I rapporten finns fakta varvat med handfasta råd och konkreta lösningar.

REGIONAL UTVECKLING I HELA SVERIGE

Mikrofonden – civilsamhällets och Kooperationens egna riskkapitalkooperativ

Mikrofonden Sverige startades 2010 av Hela Sverige ska leva, Coompanion och Ekobanken och är ett nationellt nav för ett antal regionala mikrofonder som erbjuder finansiell coachning och olika finansiella erbjudanden anpassade för den sociala ekonomins organisationer. Många gånger kan Hela Sverige ska levas medlemmar ha svårigheter att lösa finansieringen för sina satsningar i bygderna och då kan Mikrofonden som erbjuder stöd till organisationer i hela landet hjälpa till. Hela Sverige ska leva stöttar Mikrofonden Sverige i den fortsatta utvecklingen. De medel som under året har satsas från Hela Sverige ska leva har växlats upp av Mikrofonden som genom ytterligare finansiering har kunnat växa, göra bredare insatser och möjliggjort att kunna ha mer personal.

Lokalekonomidagarna blir antologi

Hela Sverige ska leva är en av de samverkande organisationerna bakom Lokalekonomidagarna. Lokalekonomidagarna är en arena för kunskap kring hur vi kan stärka lokala ekonomier i hela landet. Med goda exempel och forskning visar Lokalekonomidagarna hur hållbar, lokal utveckling kan organiseras och finansieras. Under 2024 har samarbetet fokuserat på arbete med en antologi om lokalekonomi. Redaktörer för boken är forskarna Josefina Syssner och Emil Sandström. Ulla Herlitz har författat ett kapitel i boken, som planeras att släppas under 2025.

Leadermetoden fungerar – men handläggningstiderna behöver kortas

Tillsammans med Skärgårdarnas Riksförbund och Lokal Utveckling Sverige ifrågasatte vi i en debattartikel i Altinget hur byråkratin tillåts bromsa utvecklingen och avskräcka eldsjälar och lokala initiativ från att våga söka stöd. Vi behöver snabbare handläggningstider och en smidigare process som kan ge landsbygden den skjuts den behöver.

Långa handläggningstider hotar måluppfyllelsen för EU-stöd som ska fördelas till Sveriges landsbygder enligt Leadermetoden. Totalt handlar det om 1,7 miljarder kronor som ska fördelas under åren 2023-2027. Tanken är att generera utvecklingsprojekt som prioriteras utifrån lokala behov – med det ideella engagemanget som accelerator.

Jordbruksverket är förvaltande myndighet, men Leader vilar på en struktur med lokala styrelser och kontor i 40 geografiska områden runtom hela Sverige. En utvärdering av den tidigare programperioden visar att metoden fungerar. Det tydliga avstampet i landsbygdernas lokalsamhällen ger resultat, bygger tillit och tar EU till köksbordet genom dess vardagliga relevans.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Internationellt utbyte är viktigt för oss som en del i att stärka byarörelsens position såväl på hemmaplan som internationellt. Vi deltar i samarbeten både på nordisk och övrig europeisk nivå främst genom engagemang och stöd till Hela Norden ska leva och European Rural Community Alliance (ERCA). ERCA har haft plats och representation i EU-kommissionens grupp för civil dialog för landsbygdsutveckling och i det som är Rural Network Assembly. ERCA är med och arrangerar European Rural Parliament, tillsammans med PREPARE och ELARD. Vi är en av parterna i Partnership for Rural Europe (PREPARE), och stödjer arbetet inom European Leader Association for Rural Development (ELARD) även om Sveriges representation där utgörs av annan aktör.

European Rural Community Alliance – ERCA

ERCA är en ideell förening som är registrerad i Sverige. Det europeiska samarbetet startade efter ett första möte i Sverige för snart 20 år sedan, där Hela Sverige ska leva spelat en viktig roll från start. ERCA:s mission är att stötta lokalsamhällen i hela Europa, genom de nationella och regionala organisationerna. Detta gör man genom att utveckla nätverk och kontakter, dela erfarenheter, gemensamt lärande samt genom gemensamma initiativ för att stärka positionerna. ERCA är med och arrangerar Europeiska landsbygdsriksdagen, som kommer att gå av stapeln under 2025 nästa gång.

Under 2024 har ERCA till stor del arbetat med sin del i projektet FUTURAL.

Det finansieras av Horizon Europe, som är ett av Europeiska kommissionens forsknings- och innovationsfinansieringsprogram (fram till 2027) för finansiering, programstruktur, uppdrag, europeiska partnerskap, nyheter och evenemang.

FUTURAL är ett EU-projekt med projektägare i Grekland och deltagande aktörer från ytterligare nio europeiska länder. Projektet syftar till att utveckla digitala smarta lösningar inom fem olika områden, för att möta samhällsutmaningar kopplade till miljö och social hållbarhet. Ett av projektets mål är att skapa en gemensam digital plattform där olika smarta lösningar från liknande initiativ samlas.

FUTURAL kommer att utveckla, testa och demonstrera lokalt förankrade innovationer – både tekniska, sociala och affärsmässiga – i sex olika landsbygdsområden runt om i Europa. Dessa områden har valts ut för att spegla olika geografiska och kulturella sammanhang.

ERCAs insats i projektet är mindre, men de kommer att vara delaktiga under hela projektets gång.

Hela Sverige ska levas del i ERCA är, förutom medlemskap och medverkan till verksamheten i allmänhet, att sköta de ekonomiska delarna med bankärenden, bokföring med mera. Det har under året även inneburit ERCA:s delar i FUTURAL gällande samma områden.

Hela Norden ska leva

Hela Norden ska leva är en ideell förening som är registrerad i Sverige. Medlemmar är sju riksorganisationer från följande geografiska områden: Finland, Åland, Danmark, Färöarna, Island, Norge och Sverige. Föreningens syfte är att utbyta erfarenheter och stärka det nordiska samarbetet för att främja platsbaserad lokal utveckling i de nordiska länderna.

Föreningen strävar efter att skapa meningsfulla mötesplatser där idéer och insikter kan delas. Medlemmar möts regelbundet för att inspireras av varandra och utbyta kunskap och erfarenheter.

Hela Norden ska leva har under 2024 arbetat med projektansökan till Demos (Nordisk kulturkontakt). Ansökan fick tyvärr avslag men idén lever vidare, med att hålla olika workshops i olika medlemsländer, efterföljt av ett avslutande seminarium.

Under året har hemsidan omarbetats och ny logotype tagits fram.

Hela Sverige ska levas del i Hela Norden ska leva är, förutom medlemskap och medverkan till verksamheten i allmänhet, att sköta de ekonomiska delarna med bankärenden, bokföring med mera.

ORGANISATION

Styrelsen

Styrelsen sammanträdde nio gånger under 2024. Från och med årsmötet 2024 har styrelsen bestått av följande personer:

Irene Oskarsson, ordförande
Erik A. Eriksson, ordförande
Jenny Breslin, ledamot
Peter Eklund, ledamot
Peter Jansson, ledamot
Magnus Strömberg, ledamot
Karin Torstensson, ledamot
Faraah Mohamud, ledamot
Helena Dahlström, ledamot
Richard Granberg, ledamot
Emilia Rapp, ledamot
Weronica Stålered, ledamot
Lars Westerlund, ledamot

Revisorer

Anne Sörqvist, ordinarier
Claes Forsgren, ersättare

Valberedning

Gun Rehnman, sammankallande (till september)
Tina Yngvesson, Hela Sverige ska leva Sjuhärad, sammankallande (från oktober)
Bengt Grönblad, Hela Sverige ska leva Blekinge
Pernilla Eurenus, Folkets hus och parker
Kenneth Nilshem, Norrlandsförbundet
Nicklas Bromark, Riksidrottsförbundet
Siv Lindén, Hela Sverige ska leva Jönköping

Kansli

Terese Bengard, verksamhetschef, 100 %
Anna Erikols Wetterfall, administrativt ansvarig, 100 %
Anna Johansson, samordnare, 100 %
Sigrid Larsson, samordnare och projektledare för Landsbygdsriksdagen, 100 %
Josefin Heed, samordnare, 100 %
Klas Fritzon, kommunikationsstrateg, 100 %
Sandra Gardmo, kommunikatör (föräldraledig sedan juni), 100 %
Tina Nygårds, ekonom, 60 %
Charlotta Byström, ekonom, 100 %
Henrik Andersson, tekniker, 50 %
Jennifer Erlandsson, kommunikatör (vikarie sedan september), 60 %

Länsavdelningar

- Hela Sverige ska leva Blekinge län
- Hela Sverige ska leva Dalarnas län
- Hela Sverige ska leva Fyrbodal
- Hela Sverige ska leva Gotlands län
- Hela Sverige ska leva Gävleborg

- Hela Sverige ska leva Göteborgsregionen
- Hela Sverige ska leva Hallands län
- Hela Sverige ska leva Jämtlands län
- Hela Sverige ska leva Jönköpings län
- Hela Sverige ska leva Kalmar län
- Hela Sverige ska leva Kronobergs län
- Hela Sverige ska leva Norrbottens län
- Hela Sverige ska leva Sjuhärad
- Hela Sverige ska leva Skaraborg
- Hela Sverige ska leva Skåne län
- Hela Sverige ska leva Stockholms län
- Hela Sverige ska leva Sörmlands län
- Hela Sverige ska leva Uppsala län
- Hela Sverige ska leva Värmlands län
- Hela Sverige ska leva Västerbottens län
- Hela Sverige ska leva Västernorrlands län
- Hela Sverige ska leva Västmanlands län
- Hela Sverige ska leva Örebro län
- Hela Sverige ska leva Östergötlands län

Temagrupper 2024

- Lokalt inflytande
- Krisberedskap
- Bostäder
- Agenda 2030

Medlemsorganisationer

- Arbetarnas bildningsförbund, ABF
- Bygdegårdarnas riksförbund
- Centerkvinnorna
- Centerpartiets ungdomsförbund, CUF
- Ekobanken
- Folkets hus och parker, riksorganisationen
- Framtiden i våra händer
- Global kunskap
- Föreningen Närheten
- Inlandskommunernas ekonomiska förening, IEF
- JAK medlemsbank
- Jordbrukare- Ungdomens förbund, JUF
- Lantbrukarnas riksförbund, LRF
- Leader Mellansjöländet
- Norrlandsförbundet
- Omställningsnätverket
- Riksförbundet 4H
- Riksföreningen Våra gårdar
- Riksidrottsförbundet, RF
- Småkommuner i samverkan, Småkom
- Somaliska riksförbundet, Sverige



- Stiftelsen Folkets hubb
- Studieförbundet Vuxenskolan
- Svensk Vindkraftsförening
- Svenska Fotbollförbundet
- Svenska Hemslöjdsföreningarnas riksförbund
- Svenska Jägarförbundet
- Sveriges Hembygdsförbund, SHF
- Sveriges Vattenkraftskommuner och regioner
- Tjänstemännens centralorganisation, TCO
- Vi Unga
- Winnet Sverige
- Unga på landsbygden
- Youth 2030 Movement

Hela Sverige ska leva är medlem

- ERCA
- PREPARE
- Hela Norden ska leva
- Folk och Försvar
- Effektfullt
- Mikrofonden
- Byanätsforum
- Fremia

Hela Sverige ska leva har representation

- Centralt samordningsforum
- Riksantikvarieämbetets insynsråd
- MSB:s civilsamhällesråd
- Landsbygdsnätverket
- Övervakningskommitté för Strategisk plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027
- Övervakningskommitté för Lokalt ledd utveckling
- Övervakningskommittéen för Regionalfondsprogrammen
- Partsgemensamt forum 2024
- Regionala strukturfondspartnerskapet i Västsverige för programperioden 2021-2027
- Kontantupproret
- Bredbandsforum
- Svesam – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling
- Lokalekonomidagarna
- Fairtrans
- Konferensen idéburet och socialt byggande 2025

SAMMANFATTNING

Remissvar

I våra remissvar fokuserar vi på de delar av betänkandet som berör villkoren för människors möjligheter att leva, bo och verka i hela landet, med särskild tonvikt på civilsamhällets roll i att bidra till att förbättra förutsättningarna.

Under 2024 har vi lämnat remissvar på åtta betänkanden och promemorior.

- Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58), Kulturdepartementet
- Inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037 (LI2023/03919), Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
- Åtgärder för bättre bostadsförsörjning (LI2024/00083), Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
- En ny organisation av förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22), Finansdepartementet
- Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34), Kulturdepartementet
- Nätt och jämnt – likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50), Finansdepartementet
- Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildning i en ny tid (SOU 2024:42), Utbildningsdepartementet
- Strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag (KN2024/02252), Klimat- och Näringslivsdepartementet

Publiceringar i media (pressmeddelanden & debattartiklar)

- Därför hotar EU:s arbetstidsdirektiv tillgången till akutvård : Vård och Hälsa - Altinget.se
- DN Debatt: Klyftan mellan stad och land både hot och möjlighet
- Insändare: Landsbygden förtjänar bättring (mellanbygden.nu)
- Mariestads-Tidningen - Debatt: Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (mariestadstidningen.se)
- ”Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden” (barometern.se)
- Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden – Nerikes Allehanda (na.se)
- Insändare: Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (olandsbladet.se)
- Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (jamtlandstidning.se)
- Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (kristianstadsbladet.se)
- Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (nsk.se)
- Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden (blt.se)
- Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden – Östersunds-Posten (op.se)
- Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden (ut.se)
- Staten har övergivit landsbygderna – Örebro nyheter (orebronyheter.com)
- Debatt: Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden (vk.se)
- Landsbygdsbor känner sig övergivna av staten (bt.se)
- DEBATT: Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden (nsd.se)
- Säfte-Tidningen - Debatt: Tre av fyra tycker att staten har övergivit landsbygden (saffletidningen.se)
- INSÄNDARE: Tre av fyra: Staten har övergivit landsbygden (helagotland.se)
- NWT - Debatt: Tre av fyra tycker staten har övergivit landsbygden
- Rosvalla stängs: Intas av landsbygden – och toppolitiker
- DEBATT: Hela Sverige kommer att utveckla landsbygden
- OLOF JONMYREN: Drömmen om landsbygden missar allt slit och all svett
- Nu öppnar årets landsbygdsriksdag – Sörmland
- Landsbygdsriksdagen 2024 – En oförlömlig helg i Nyköping! - Leader Sörmlandskusten
- Orten som inte fanns – nu sjuder den av liv: "Lyfts av eldsjälarna"
- Nyköping i centrum för landsbygdens framtid | SVT Nyheter
- LEDARE: Två frågor till Muharrem Demirok
- Många har bestämt sig: "Inte så lätt"

- Nyheter P4 Västerbotten 20240527 07:30
- Aktuellt - Svenskfinlands Byar
- Landsbygdsriksdagen 2026 till Västerbotten - Lantbruksnytt
- Rural Sweden's voice rises: Skellefteå hosts crucial 2026 event
- Tre dagar med fullt fokus på landsbygden - Östersund.se
- Nyköping pyntas: "Ska bli mer levande"
- De betalar exakt lika mycket skatt som centralortens invånare
- Anders Gustafsson: Gå och rösta - annars gör Södermalm det åt dig - ATL Lantbrukets Affärstidning
- Stor konferens för landsbygdsfrågor till Skellefteå: "Glada"
- Peter Kullgren deltar på Landsbygdsriksdagen - Regeringen.se
- Landsbygdsriksdagen 2024 visade vägen för lokal mat och dryck | Länsstyrelsen Södermanland
- Tack för alla möten under Landsbygdsriksdagen! - Landsbygdsnätverket
- Lärande i fokus på årets Landsbygdsriksdag | Externwebben
- Tillväxtverket lyfte perspektiv och insatser under Landsbygdsriksdagen - Tillväxtverket
- nykoping.se - Landsbygdsriksdagen ger fulla hus i Nyköping
- Om hållbar omställning på Landsbygdsriksdagen i Nyköping. - Länsförsäkringar
- Orimligt långa handläggningstider hos Jordbruksverket skadar landsbygden : Miljö och Energi - Altinget.se
- Årets landsbygdsutvecklare bor på Skaftö - Lysekils kommun
- Victoria Pettersson från Skaftö prisades av Hela Sverige ska leva | Bohuslänningen
- Glicko Nyhetsblogg <https://glicko.me> Eldsjäl från Skaftö blir årets landsbygdsutvecklare!
- Mora Tidning <https://www.moratidning.se> Hektisk dag för Stig – årets Landsbygdsutvecklare: "Fick 200 SMS"
- Lysekilsposten <https://www.lysekilsposten.se> Eldsjäl från Skaftö årets landsbygdsutvecklare
- TV4 Nyhetsmorgon: De rustar upp landsbygden – får pris
- Bodens kommun <https://boden.se> Årets utvecklingsgrupp i Sverige
- Föreningen får pris: "Visar hur hela älv dalen kan blomstra"
- Jämtlands Tidning <https://www.jamtlandstidning.se> Berg är Årets kommun 2024
- Östersunds-Posten <https://www.op.se> Prisas som årets kommun – för första gången på 33 år
- Itz.se <https://www.itz.se> Bergs kommun vill växa med nästan 500 invånare – här är planen
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare – Östersunds-Posten (Jämtland)
- Debatt: Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare - idag nyheter (Värmland)
- VF - Debatt: Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare (Värmland)
- SLA - Debatt: Ideellt engagemang gör oss alla till vinnare (Skaraborg)
- STT - Svenljunga-Tranemo tidning (Sjuhärads)
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare (Östergötland)
- Jakten på besparingar gynnar inte det ideella engagemanget – Blekinge Läns Tidning (Blekinge)
- Debatt: Det ideella gör oss alla till vinnare » Norra Halland - Kungsbackas största tidning (Halland)
- Insändare: Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare (Västerbotten)
- DEBATT: Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare (Norrbotten)
- Tyngsjö bygdegårdsförening kan vinna pris - men det är inte poängen – Dala-Demokraten (Dalarna)
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare – Nerikes Allehanda (Örebro)
- SkLT – Nyheter Dygnet Runt (Skaraborg)
- INSÄNDARE: Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare (Gotland)
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare – Tidningen Ångermanland (Västernorrland)
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare – Bbl/AT (Västmanland)
- Hembygdsföreningen i Gladhammar kan bli Årets grupp (Kalmar)
- NLT - Debatt: Ideellt engagemang gör oss alla till vinnare (Skaraborg)
- Det ideella engagemanget gör oss alla till vinnare | Kungsbacka-Posten (Halland)

- SKB - Debatt: Ideellt engagemang gör oss alla till vinnare (Skaraborg)

Publikationer

- Lokalt inflytande – 21 goda exempel
- Landsbygdsbarometern 2024
- Beredskapsbygden 2.0

Nyhetsbrev

Hela Sverige ska levas digitala nyhetsbrev skickades ut 7 gånger under 2024 – med en öppningsfrekvens som varierade mellan 33,5 och 51 procent. Antalet prenumeranter ökade svagt under året till strax under 4 000.

Under 2024 skickade vi också ut tre riktade nyhetsbrev inför Landsbygdsriksdagen. Dessa gick till tidigare deltagare, och en särskild prenumerationslista – vilket innebar cirka 800 mottagare. Öppningsfrekvensen för dessa utskick varierade från 38,2 till 60,8 procent.

- 2024-01-31: Nu öppnar anmälan till anmälan! (inför landsbygdsriksdagen)
- 2024-02-09: Ett nyhetsbrev med allt ljus på landsbygden!
- 2024-03-18: Dags att anmäla sig till landsbygdsriksdagen! (inför landsbygdsriksdagen)
- 2024-04-12: Nu är det dags att du anmäler dig!
- 2024-04-16: ”Allra mest ser jag fram mot att höra sorlet från deltagarna” (inför landsbygdsriksdagen)
- 2024-06-14: Ny undersökning: Landsbygdsbor är inte nöjda – men ändå hoppfulla.
- 2024-09-13: Hylla din landsbygdshjälte senast den 15 september
- 2024-10-18: Fem tips för att få del av EU-miljonerna!
- 2024-11-26: Årets landsbygdsutvecklare utsedda!
- 2024-12-18: Landsbygdsåret 2024 – tio insatser för att hela Sverige ska leva!

Blogginlägg & webinarier

- Ensam är inte stark när krisen kommer, 1 februari
- Stöd och delaktighet för unga i landsbygder, 6 februari
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 6, 7 februari
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 8, 21 februari
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 10, 6 mars
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 12, 20 mars
- Om (o)rättvisor och samhällsplanering, 5 april
- Mot en ny landsbygdspolitik, 11 april
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 16, 17 april
- Snabba tips från hela Sverige, vecka 18, 2 maj
- Längre till skolan i storstäder, 30 augusti
- Ska vi ha nyheter från hela landet? 6 september
- Ny politik ska få landsbygderna att lyfta, 10 september
- Landsbygderna osynliga i regeringsförklaringen, 11 september
- Infrastrukturpolitiken – fungerar Sverige? 4 oktober
- Budgeten bortom de snabba budskapen, 17 oktober
- Så startar du ett bygdebolag, 27 november

Sociala medier

Under året har Hela Sverige funnits på Facebook, Instagram och LinkedIn. Vi har publicerat inlägg regelbundet på samtliga konton, med fokus på Facebook. Samtliga konton på sociala medier har höjdpunkter kring Landsbygdsriksdagen och utdelningen av årets pristagare i samband med höstmötet i november. På Facebook har sidan Hela Sverige ska leva haft 13 900 besök, medan innehåll från sidan har 124 700 visningar. Under våren sponsrade vi många inlägg vilket ledde till ökad räckvidd men kontot har under året, trots sponsring, haft en relativt

liten interaktion. Att öka interaktionen är något som skulle öka förutsättningarna för spridning och engagemang. Antalet följare på Facebook har minskat med 5,5 procent. På Instagram har besöken på kontot ökat med 97,1 procent under året och räckvidden med 26,8%. Antalet följare har ökat med 232 personer och interaktionen är upp 100%. Under senare halvan har året har händelser börjat användas mer och det har gett resultat – antalet visningar på händelser är 4 gånger fler än på inlägg. På Instagram har ingen betald annonsering skett och kontot är fortfarande litet. Jämfört med föregående år (2023) har antalet visningar ökat med 2 100 visningar. Kontot på LinkedIn har haft 13 666 visningar med relativt få inlägg, där de högsta nått ungefär en räckvidd på 3 000 personer.

Podden Hela Sverige pratar

I podden *Hela Sverige pratar* intervjuar Terese Bengard gäster med intressanta perspektiv på landsbygder och lokal utveckling. Under 2024 har vi producerat 23 avsnitt:

- 21. Robert Glader, Annelie Hägg, Om Emilkraften, årets grupp 2023
- 22. Erik Berg, Tinna Harling, Om Egnahemsfabriken - Årets landsbygdsutvecklare 2023
- 23. Johan Andersson, Maaïke Smit – Om Sollefteå, Årets kommun 2023
- 24. Teresa Küchler, EU-korrespondent
- 25. Marion Eckardt, ELARD
- 26. Emma Wiesner, Centerpartiet
- 27. Tomas Tobé, Moderaterna
- 28. Jonas Sjöstedt, Vänsterpartiet
- 29. Charlie Weimers, Sverigedemokraterna
- 30. Pär Holmgren, Miljöpartiet
- 31. Helene Fritzson, Socialdemokraterna
- 32. Anna Maria Corazza Bildt, Liberalerna
- 33. Ella Kardemark, Kristdemokraterna
- 34. Peter Eklund Regina Westas Stedt, Uppsnack Landsbygdsriksdagen
- 35. Josefina Syssner och Helena Näslund, Eftersnack Landsbygdsriksdagen
- 36. Sommaravslutning, Josefin Heed
- 37. Lisa Pelling, Om klimatomställning i hela landet
- 38. David Jonstad, Om hur gemenskap bygger beredskap
- 39. Emelie Värja och Peter Lindroth, Om kommunal utjämning
- 40. Anton Öhrlund, Om ledarskap och ungt engagemang
- 41. Klas Fritzson, Om landsbygdspolitiken
- 42. Victoria Pettersson och Stig Wass - Årets landsbygdsutvecklare
- 43. Therese Kärngård och Anders Englund – Om Berg - Årets kommun

Evenemang & mötesplatser som vi arrangerat

- Länsavdelningsträff
- Årsmöte
- Landsbygdsriksdagen
- Länsavdelningsträff och höstmöte

Möten och hearings med politiker och utredningar

- Landsbygdsministrarnas statssekreterare Dan Ericsson, Stockholm, 6 februari
- Utredningen om digital post, digitalt, 29 februari
- Referensgrupp, översyn av landsbygdspolitiken, Stockholm, flertal tillfällen
- Informationsmöte om propositionen Statens stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor, Regeringskansliet, Stockholm, 3 april

- Remissmöte om Trafikverkets inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen, Stockholm, 9 april
- Mission med OECD med fokus på utvecklingen på öar, Stockholm, 18 april
- Inför EU-valet, Centerpartiet, Stockholm, 15 maj
- Möte med reformgrupp inom Centerpartiet, digitalt, 22 november
- Miljöpartiets klimatdag, Stockholm, 4 december
- Elin Nilsson, landsbygdspolitisk talesperson, Liberalerna, Stockholm, 10 december
- Svesam, utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling, experter och sakkunniga

Möten med myndigheter och myndighetsnätverk

- Övervakningskommittén för den strategiska planen, Stockholm, 16 januari
- Partsgemensamt forum, 31 januari
- Landsbygdsnätverkets styrgrupp, 23 januari
- Partsgemensamt forum, om civilsamhällets finansiering, Stockholm, 13 juni
- Bredbandsforum, fyra möten per år
- Riksantikvarieämbetets insynsråd, 4 möten
- PTS, 21 november

Föreläsningar och panelsamtal

- Föredrag/panelsamtal om vår syn på naturresursåterbäring, Vatten- och vindkraftskommunernas informationsträff i Riksdagshuset, 7 februari
- Föreläsning om landsbygdsfrågor, Graninge lokalförening i Sollefteå, 20 februari
- Föreläsning om Hela Sverige ska leva på 9:e Europeiska kongressen för lokala myndigheter i Mikolajki Polen.
- Föreläsning om kommunikation i kris, Publikom, Stockholm, 18 april
- Panelsamtal på Berättarministeriets seminarium Glappet mellan stad och land, 14 maj
- Föreläsning på Tillväxtverkets enhetsdag, 26 juni
- Almedalsveckan (flera paneler)
- Föreläsning om Hela Sverige ska leva, Rackstadmuseet, 12 juli
- Föreläsning om drivkrafter i Ragunda, festivalen Vi Landsbyggare, 24 augusti
- SNS konferens Tillitens geografi och polarisering mellan stad och land, 29 augusti
- Panelsamtal och presentation av Landsbygdsbarometern på demokratifestivalen Ystad Summit, 4 september
- Boksamtal om Världens mittpunkt – till landsbygdernas försvar, Kåseberga
- Föreläsning om landsbygdspolitik på Torsta AB, 6 september
- Panelsamtal om boken Friheten där asfalten tar slut, Stockholm, 12 september
- Panelsamtal om boken Friheten där asfalten tar slut, Avesta, 20 september
- Panel och avslutande sammanfattning på Landsbygdskonferens Höga kusten 25-26 september
- Boksamtal om Världens mittpunkt – till landsbygdernas försvar, Ronneby, 16 september
- Boksamtal om Världens mittpunkt – till landsbygdernas försvar, Stöcke, Umeå, 10 oktober
- Moderering och föreläsning på Umeå kommuns landsbygdsdag, 11 oktober
- Boksamtal om Världens mittpunkt – till landsbygdernas försvar, Hallingeberg, Västervik
- Föreläsning för Blaenau Ffestiniog, North Wales om Hela Sverige ska leva och svensk landsbygdspolitik, 19 oktober
- Panelsamtal om Reformisternas rapportsläpp av ”En ny Landsbygdspolitik för Sverige”, 23 oktober
- Boksamtal om Världens mittpunkt – till landsbygdernas försvar, Diö, Älmhult, 30 oktober
- Föreläsning kommunledning Älmhult, 31 oktober
- Panelsamtal på nätverket Halva Sveriges webinarium ”Möjligheterna för de mindre skolorna”, 6 november

Urval av möten medlemsorganisationer och samarbetspartners

Vi träffar regelbundet medlemsorganisationer och samarbetspartners i olika former, här är ett urval. I samband med Landsbygdsriksdagen har många möten genomförts med alla partners, men dessa redovisas inte här.

- Kontantupproret, flertal möten
- ERCA, regelbundna styrelsemöten
- Lokal utveckling Sverige, flertal möten
- Hela Norden ska leva, regelbundna möten
- Rundabordssamtal med Bygdegårdarna, Folkets hus och parker och Våra gårdar, 14 mars
- PREPARE, flertal möten
- SLU, Uppdrag landsbygd, flertal tillfällen
- Svenska kyrkan, ärkebiskopen, 8 april
- LRF, om gemensamma frågor
- Skärgårdarnas riksförbund, gemensamma frågor
- Byanätsforum
- Svenska kyrkans nätverk Ett annat centrum, med ärkebiskop Martin Modéus, 8 april
- Unga på landsbygden
- Möte med nordisk delegation under 9:e Europeiska kongressen för lokala myndigheter i Mikolajki Polen.
- Möte med Hela Norden ska leva, digitalt, 28 november

Besök/möten mellan riks och länsavdelningar (kontaktmannaskap)

- Hela Sverige ska leva Värmland, 12 februari
- Region Syd och Hela Sverige ska leva Kronoberg om beredskap, 24 januari
- Årsmöte Hela Sverige ska leva Värmland, 11 april
- Årsmöte och 40-årsjubileum, Hela Sverige ska leva Sjuhärad, 18 april
- Studiebesök hos Hela Sverige ska leva Gotland, 27 juni
- Eldsjälsgalan i Västerbotten, 29:e september
- Utdelning av Sörmlandsmedaljen till Peter Eklund, Fogdö, Strängnäs, 8 november
- Hela Sverige ska leva Norrbotten, 15 november
- Hela Sverige ska leva Fyrbodal, 5 tillfällen
- Hela Sverige ska leva Kronoberg, 5 tillfällen

Genomförda utbildningar

- Ny i Hela Sverige (två utbildningstillfällen under året)

Projekt i länsavdelningar med finansiering från riksorganisationens interna projektmedel

- Agenda 2030 – webinarier
- Beredskapsbygden 2.0 - Hela Sverige ska leva Kronoberg
- Deltagarstöd för internationell deltagare på Landsbygdsriksdagen – Hela Sverige ska leva X-ing Gävleborg
- Eldsjälsdagen 2024 - Hela Sverige ska leva Västerbotten
- Finansiering av boende på landsbygden – Hela Sverige ska leva Fyrbodal
- Lokal platsutveckling i Norra Mellansverige – Hela Sverige ska leva Dalarna, X-ing Gävleborg och Värmland.
- Seminarium Landsbygdsriksdagen GIRA, Sustainability, Rural areas and the EU – Hela Sverige ska leva X-ing Gävleborg
- Seminarium Landsbygdsriksdagen Lokalt inflytande – Hela Sverige ska leva Göteborgsregionen
- Seminarium Landsbygdsriksdagen Beredskap – Hela Sverige ska leva Sjuhärad

Projekt vi medverkat i

- FUTURAL, genom ERCA, med finansiering från Horizon Europe
- Alla ombord! Mot framtidens mobilitets- och digitala servicelösningar tillgängliga för alla. Projektägare- Lunds universitet. Finansiering från Vinnova.
- Lokalt ägandeskap i omställning till hållbara energisystem. Projektägare Nordregio. Finansiering från Energimyndigheten.
- Fairtrans. Programvärd Stockholms universitet. Forskningsprogram med finansiering från Mistra och Formas.
- Ett polariserat samhälle? Hur nationell och lokal urbanisering formar Sverige. Projektägare Linköpings universitet. Finansiär Länsförsäkringars Fond för Forskning och Utveckling
- How place matter for rural young adult's political practices. Projektägare Umeå Universitet.
- Byanätsforum 3.0. Projektägare Byanätsforum ideell förening. Finansiär: Europeiska fonden för landsbygdsutveckling.
- Förankrad i med och motvind - lokal delaktighet som grund för vindbruksplanering. Projektägare Hela Sverige ska leva X-ing Gävleborg. Finansiering från Vinnova.
- Vänd planeringsperspektivet